

Stärk rehabiliteringsgarantin

Rehabiliteringsgarantin har sedan starten 2008 satt fokus på behovet av insatser mot psykisk ohälsa, som länge varit ett nedprioriterat område inom den offentligt finansierade vården och omsorgen.

Men den har hittills inte fått de positiva effekter som regeringen och SKL sannolikt hade hoppats på.

Enligt Psykologförbundet är akilleshälen de låga kompetenskraven för att ge psykologisk behandling inom ramen för garantin. Kognitiv beteendeterapi, KBT, är en kvalificerad behandlingsmetod som kräver gedigen klinisk yrkesutbildning och erfarenhet för att tillämpas på rätt sätt.

Garantin ställer dock varken krav på legitimation eller kliniskt relevant kompetens hos utövaren. Patienternas säkerhet äventyras därmed på ett oförsvarbart sätt. Kvaliteten och effektiviteten i behandlingarna försämras. Även argumentet att garantin enbart utgår från evidensbaserade metoder försvagas. De forskningsstudier man hänvisar till är uteslutande gjorda på ytterst kompetent personal som utreder och behandlar patienterna.

Glädjande nog har regeringen och SKL börjat lyssna på kritiken från Psykologförbundet och skruva på kompetenskraven. I den senaste överenskommelsen avsätts medel för att ge landstingen möjlighet att höja kompetensen från grundläggande (steg 1) till legitimerad psykoterapeut (steg 2). Detta ska på några års sikt leda till att behandlare inom ramen för garantin som ger KBT-behandlingar antingen är legitimerade psykologer eller legitimerade psykoterapeuter.

Det här steget i rätt riktning gör emellertid att den ännu olösta frågan om psykoterapeutexamens framtid ställs på sin yttersta spets. Högskoleverket har nämligen på regeringens uppdrag utrett psykoterapeututbildningen vid flera tillfällen de senaste åren.

Verkets klagörande analys visar hur svårt det är att få till en bra vidareutbildning som baseras på skilda grundkompetenser. De professioner som i dag ger behörighet till psykoterapeututbildning saknar gemensam

nämnare och är helt enkelt för olika för att man ska få till en enhetlig yrkeskompetens. Även med de skarpare kraven i rehabiliteringsgarantin, om att behandlare ska vara legitimerade psykoterapeuter, kan man således aldrig vara riktigt säker på vad man får.

År 2011 kom Höskoleverket med förslag till en helt reformerad psykoterapeutexamen (2011:20R). I syfte att skapa en gemensam bas eller nämnare föreslog verket att utbildningen görs om till en grundläggande högskoleutbildning. Psykologförbundet var mycket kritiskt i sitt remissyttrande. Man skapar en examen som inte leder till kvalificerad teoretisk och klinisk kompetens att självständigt bedriva psykologisk behandling. Dessutom kommer den yrkesgrupp vi representerar och som i dag utgör cirka hälften av studenterna i praktiken att ställas utanför psykoterapeututbildningen. Därmed tappar utbildningen sin anknytning till det psykologiska forskningsfältet och mycket av sitt existensberättigande.

Efter remissbehandlingen verkar hela problemet kring psykoterapeututbildningens framtid ha hamnat i regeringens malpåse. Överenskommelsen kring rehabiliteringsgarantin gör att frågan nu snabbt måste dammas av och hitta sin lösning. Vårt förslag är att nuvarande psykoterapeututbildning helt avskaffas och i stället ersätts med statligt sanktionerade vidareutbildningar specifika för de yrken vars utövare normalt sett utbildar sig till psykoterapeuter. På så vis får man inte bara en utan flera examina på kvalificerad nivå med olika koppling till det psykologiska arbetsfältet. Och samtliga av dessa garanterar en specifik yrkeskompetens för berörda patienter och arbetsgivare.

Vi föreslår också att man tar steget fullt ut och inför krav i rehabiliteringsgarantin om att psykologisk utredning och diagnostik alltid ska utföras av legitimerad psykolog.

Dessutom ska alltid en legitimerad psykolog ha ett övergripande ansvar för behandlingen – även om den i vissa fall bör kunna utföras av annan hälso- och sjukvårdspersonal med reell kompetens för uppgiften. Detta är enda sättet att garantera patientsäker och högkvalitativ vård.

Lars Ahlin